

HRVATSKA RIJEČ

Redovita cijena: na godinu K. 12 — Za 6. godine K. 6 — Za Šibenik
na godinu donasi u kuću K. 12. — Za inozemstvo na godinu K. 12
suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u
Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. —
Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petiti redak ili
po pogodbi. — Ne frankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne
vraćaju.

Program stranke prava i evolucija.

Od kada stranka prava postoji njezin je program, da hrvatski narod po svojem državnom razvitku ima pravo da žive svojim životom kao osoba svoje volje i svojeg razuma. On ima pravo na svoju cjelokupnost, na svoju slobodu i na svoj državni život.

Još prije sabora god. 1861. — a da ne spominjemo stariju dobu — razvijen je program stranke prava u predstavkama županije rječke. Kašnje je učinjeno to u raznim saborima putem adresa i govora.

U svim tim spisima stranka prava je strogo legitimna stranka, koja zahtjeva da se Hrvatskoj povrate ona prava, koja je ona imala, kad je prava svoje krunne prenela na kralja iz kuće Habsburga.

Stranka prava u nijednom od tih spisa nije dirala u prava krunne, nego je uvijek zahtjevala da Hrvatska ne bude robkinja ni Ugarske ni austrijskih zemalja, te da i ona istim pravom kao i Ugarska, istim pravom kao i nasljedne zemlje rješava svoje posle sa krunom. Narod hrvatski sve to mora izvoštiti, jer na sve to ima pravo po prirodi i po povjesti.

Evo ovo je program stranke prava, ovo je njezin cilj. Sve drugo su samo sredstva za postignuće toga cilja. Za to je razumljivo da je stranka prava svoja sredstva mijenjala prema okolnostima. Razumljivo je da je računala na razne prilike i prema njima da je udešavala svoju radnju. Drugačije nije moguće.

Ali, ako itko, to je stranka prava računala na svoje sile, na narodne sile, ako itko to je ona uprav uljevala u narod pouzdanje, da on nije ni tako nevoljan, ni toliko slab, da ne bi mogao svoja prava izvoštiti. Ako itko, to je ona pozivala narod na okup i nastojala sljubiti seljane sa ostalim stališima, jer da su sami svaki o sebi slabi a sljubljeni bi sa sveučetom.

Najjače oružje stranke prava proti svim njezinim protivnicim, koji su izicali slabost našeg naroda, bijaše baš to što im se rugala, da propovedaju o nemoci naroda, a nisu ni pokušali da snagu naroda omjere.

Pa za to od kad postoji stranka prava je uvijek radila u narodu, uvijek nastojala osvojiti ga tako da radi sam za sebe, a ne za tudje pribitke.

Najbolji uspjeh te radnje vidi se danas u Banovini, gdje nijedna vladu ne može na štetu naroda da se proti njegovoj volji nad njim odri.

Pripisivati te uspjehe čemu drugomu a ne radnji od najmanje pedeset godina znači što i misliti, kad bereš plod otkrivena stabla da si onaj čas pripremio zemljište, zasadio stablo, navrnulo ga i njegovao ga sam namjesto oca ili djeda tvoga. Znači nepravedno prisvajati tudji znoj i muku.

Radi ovoga prisvojenja nami dolazi na smiech, kad čitamo, kako se ozbiljno tvrdi, da su ljudi koji su tek počeli živjeti i raditi, proizveli preokret u našem narodu. Već sama ova tvrdnja, da svakoga koji radi, dostatna je, da se prosudi, kako ima ljudi preuzetnih, koji ne vide ili ne ču da vide, ili napokon i ne znadu, što je to narodni život i preokret u tom životu.

Preokret proizvodjaju pokoljenja, dugotrajni rad a ne jedna ili druga časovita kombinacija.

Radi ovih razloga ne možemo se nego čuditi glavnom glasilu hrvatske stranke prava „Hrvatskoj“ kad u svom broju 51 i 52 govori da je stranka prava napustila svoj program; da je A. Starčević zdvajao; da je u zadnje doba osvojen narod.

Ovo nam zvuči prilično čudnovato, jer mi mislimo da je program stranke jedan i te isti uvijek.

U istinu pojam „okvira“ za mnoge je suviše i valjda unesen radi žudjene stoge, ali opet za pravaša on ne može značiti nego hrvatski organizam uz ostale organizme monarhije. To je pojam mjerodavan za stranku prava a nikakav drugačiji. Pojam koji se rabio davno prije god. 1894.

Što se tiče treće točke programa od god. 1894. to ona u originalu, u koliko smo obavješteni, glasi: „Poslove skupne celoj monarhiji i potičuće iz hrvatske pragmatičke sankcije, rješavati će kraljevina Hrvatska ravnopravno kraljevini Ugarskoj i ostalim zemljama Njegova Velikanstva“.

U ovoj točki ne kaže se nego ono što je stranka prava uvijek zastupala t. j. da se strogo drži hrvatske pragmatičke sankcije, koja je bila od Hrvatske prihvaćena posve nezavisno od Ugarske. To i ništa drugo. Dakle nezavisno i istim pravom kao što Ugarska i ostale zemlje.

Ali iz smisla i slova gornjih riječi izvaditi, da se tu jasno prihvaća dualističko načelo, da Hrvatska i Ugarska zajedno rješavaju skupne posle s Austrijom, ne može se nego ako se hoće u istinu preći Sack und Pack na nagodbeno stanovište, na stanovište unije. A to znači, bez nakita rečeno, zastupati politiku magjarske državne misli prema austrijskoj državnoj misli.

Da glasilu stranke prava nije za ovo, više smo nego sjegurni, ta zašto bi onda bila naša stoljetna borba? Za što patnje mnogih pravaša kroz celi njihov život?

Ljudi su to iznad svake sumnje, pa o njihovom pravaštvu ne može biti dvojbe. I valjda su riječi „Hrvatske“ više izraz duševnog razpoloženja nego osvjedočenja.

Ono što je rečeno o Dr. A. Starčeviću, kao da bi on bio zdvajao, valjda je odraz časovitog razpoloženja člankopisca „Hrvatske“, jer vidi težak položaj, u kojemu se naš narod nalazi, pa drži da bi mu bilo lašnje u dualizmu „ukinuti nagodbe ili na bolje promieniti“ nego se boriti proti samom dualizmu.

To bi se moglo zaključiti iz one tvrdnje člankopisca, da svaka adresa stranke odiše mržnjom na monarhiju, da je stranka vidila spas naroda jedino na ruševinam monarhije i po tom da ona nije bila prikladna za vladu ni dobro vidjena na dvoru, a promjenom programa da je postala Hof i Regierungsfähig.

Nego u ovom čini nam se da se g. pisac vara. Stranka legitimneta kao što je stranka prava ne može Kruni biti neprijateljska, jer Kruna ne može zahtijevati nego da se poštuju prava Krunne kao što treba poštovati prava naroda i kraljevstva. Nadalje Kruna ne može ići za tim da narod narodu robuje, nego da narod bude svoj i samo svojem zakonu i Kruni pokoran.

To traži i stranka prava, pa ona je po svojoj naravi dakle prikladna za vladu i pristupačna prijestolu.

Što je međutim stranka prava od svega toga prilično daleko ne zavisi od nje ili njezinog programa, nego od okolnosti što je Kruna zaokružena od samih Magjara i Niemaca.

Na ovu okolnost gosp. pisac „Hrvatske“ rek' bi zaboravlja, pa misli da će Magjari pustiti bliže Kruni njegovu stranku, ako prizna dualizam.

Nu pri tom zaboravlja da njegova stranka hoće da ruši nagodbe ili da ih popravi. A ni jedno ni drugo ne može se dogoditi nego na uštrb Magjara. Ovi dakle radi svoje koristi nastojat će da to Hrvatima zaprieče svim mogućim sredstvima, koja su im na raspolaganje. I za to je imao A. Starčević pravo kad je utvrdio: „mi ne vidimo priliku i mogućnost bez izvanrednih okolnosti ote nagodbe ukiniti ili na bolje promieniti“.

Nu te izvanredne okolnosti ne treba baš da su izvan monarhije.

One se pojavljaju u probudjenoj svijesti svih naroda Ungarije i Austrije. Svi narodi hoće da im se povrate njihova prava.

Te narode trebat će zadovoljiti, jer oni svoja prava pitaju sve to većom snagom.

Dakle treba li promjenjivat program s toga što i hrvatski narod pita svoja prava?

Mislimo da ne, nego da treba povećavati snagu naroda do tog stepena da u svojoj kući uzgome izdržati svaku navalu tudjinskih vlastodržaca.

Sredstva da se to postigne mogu biti raznovrstna, može se do njih doći i u današnjem uređenju, pa kako je sredstva stranka prava uvijek izabrala prema prilikam tako može i danas bez da mienja svoj program.

Evolucija ili razvoj u biranju sredstava stvar je naravna i dokaziva napredak. Razvoj koji znači pogoršanje programa nije nego nazadak i treba ga se čuvati. A učvršćivati sustav koji tišti svim svojim teretom hrvatski narod, pa bilo to i nehote, bilo to i radi vlade i vladine moći, pogreška je i grieh, koji stranka prava ne smije počiniti.

Kotarske gospodar. zadruge i pokraj. poljodj. vieće.

U zadnje doba počeli su opravdani prigovori o nedjelatnosti našeg pokrajinskog poljodjelskog vieća. Tim prigovorima mi smo ustupili mjesta više puta i u našem listu, jer smo uvjereni, da stvarna i objektivna kritika uvijek dobro dolazi svakome, a osobito onima, koji nepoznaju povjest naše ekonomske zapuštenosti.

Rek bi, da ti prigovori nisu bili bašeni na nepodno tlo, jer evo u broju 5, od 1. t. mj. „Gospodarstva“, koje se je promienilo u „Gospodarski Vjestnik“ ima uvodnik, pod naslovom „Naše Gospodarsko Vieće“. Sudeći po inicijalima, članak je potakao iz pera samoga tajnika vieća i urednika lista g. Alfonsa Hribara.

Mi hoćemo da se s njim malo pozabavimo. Izpuštajući ostalo, danas ćemo osvrnuti se samo na onu tačku, koja se odnosi na vieće i njegov odnos prema kotarskim gospodarskim zadrugama i obratno.

Gospodin pisac članka veli: „Naše je zemaljsko gospodarsko vieće ustrojeno na temelju zakona 2. svibnja 1886. Taj isti zakon sadržaje i ustanove glede uztrajanja kotarskih gospodarskih zadruga. Od postanka vieća pa do danas nije uspjelo ustrojiti čvrstu osnovku na temelju i pomoću koje moglo bi vieće uspješno promicati posebne kulturne i materijalne pobitke naših poljodjelaca, što je zakonodavac stvarajući ovu instituciju u prvom redu imao pred očima“.

Za što se nije uspjelo učvrstiti osnovu za uspješno i trajno djelovanje vieća i kotarskih gospodarskih zadruga, mi znamo, a kad znamo moramo reći istinu, a to je, što je vieće bilo samo prosta podružnica vlade, u kojoj su uvijek vodili glavnu rječ ljudi, koji će biti dobri za drugu kakovu službu, ali nikada dobri gospodari; ljudi koji u gospodarstvu nisu bili upućeni i koji nisu imali srca za ovu zapuštenu zemlju.

Kao što je vieće bilo ovako, ovako su vam bile većinom i kotarske gospodarke zadruge, koje je dotični poglavar držao uvijek za konopac. Netom bi se mogle da nešto uspješna učine, konopac je bio pripravan, zamka spremjena i uprava strovaljena. Dakle opet nije krivnja naroda da osnov nije bio uspješan, već su krivi ljudi, koji su taj osnov pustili da padne u ruke vladinih ljudi.

Gdje ovog nije bilo, tamo pokrajinska poljodjelska vieća izgledaju kao mali sabori. Eno nam, za primjer Štajerska, Tirol, Česka, Gorica, Trst, pak i posestrina Istra. Svukud je bolje, nego kod nas, svukud su vieća prava gospodarstva vieća, i na čelu istih su ljudi, koji nisu tu radi časti, već iz ljubavi da narodu pomognu.

Ne ćemo ovim, da nas itko krivo shvati. Mi znamo da je predsjednik vieća g. Borelli čovjek zauzetan i radišan, ali moramo priznati, da je s mnoge strane ožalošćen, te izgleda da je onaj žar, kojim je prigrio čast predsjednika, u njemu smalakao, a za što? Razni su uzroci, koje danas ne iznosimo.

Gospodin pisac veli, da je zakon od 1886 manjkav i da ne pruža dovoljno uvjeta za čvrstu organizaciju vieća, a za tim nastavlja: Tako n. pr. kotarske gospodarke zadruge, koje bi imale biti temelj djelatnosti i razvoja vieću jesu samostalna tiela, koja ne stoje u uskoj organičnoj svezi sa viećem, pa usljed toga ne može biti trajna napredka i života. Predma se vieće u svom poslovanju može da postuži odnosnim kot. gosp. zadrugama, to ipak ne odgovaraju potrebam jedne jedinstvene i organične uprave, jer zemaljsko

gospodarsko vieće ne može uplivati na rad dotičnih zadruga onako, kako bi to bilo nužno za vodjenje jedinstvene djelatnosti u pokrajini“.

Da su kotarske gospodarke zadruge u svom djelokrug samostalna tiela to je donekle istina, ali da na njih ne može uplivati vieće, to nije izravno.

Kad bi kod nas pokrajinsko poljodjelsko vieće imalo u svojim rukama cio rad na gospodarstvom polju pokrajine, onako kao što je po drugim pokrajinama, tad je naravno da bi zadruge bile u uskoj svezi sa viećem, dok danas ne može to biti, jer valja da stoje u svezi sa onom vlašću, koja vodi cilji gospodarski rad, a to je vlada.

Bilo je nade da će vlada u istinu prepustiti svoj rad vieću, odnosno kotarskim gospodarskim zadrugama. Još g. 1901. pisao je Zolti: „Prezračiti su odnošaji i uvjeti za poljodjelstvo u raznim našim kotarima, pa i predjelima u istima. Jedino kotarske gospodarke zadruge su u stanju da ih prouče, upoznadu i shodna im lieka nadju. Njihovo bi sudjelovanje imalo puno uspjeha i bilo bi od velike koristi, da se u pokrajini brže i temeljito izvrši spasonosno djelo poljodjelskog

Radnička zadruga u Šibeniku.

U četvrtak na večer bila je u prostorijam mjestnog Sokola skupština promicateljnog odbora za ustrojjenje „Radničke zadruge u Šibeniku“. Već od davna osjećala se kod nas potreba, da se osnuje takova zadruga, koja bi po uzoru modernih radničkih organizacija zgodnim sredstvima nastojala da poboljša moralno i materijalno stanje radničkog staleža. Radnici svaki za se nijesu kadri da postignu ono što može da postigne organizovana zadruga. Samo ova može da drži na dostojnoj visini ugled njihova staleža i da zagovara njihove zajedničke interese.

Da je takova zadruga u Šibeniku već prije postojala, ne bi danas naši radnici gledali, kako im tudji poduzetnici otmilju najbolje radnje, dok oni sami danomice propadaju, predma se radna vrela u zadnje doba znatno množe. Da se tomu zlu doskoči, potrebita je uprav sada radnička zadruga. Kao zadruga predstavljaju radnici koaliranu silu, s kojom se mora bezuvjetno računati. Ta je misao vodila promicateljni odbor, kad je pokrenuo ovo radničko pitanje, ta će misao uvjeriti i svakog radnika, da mu se samo u zadrugi pruža prilika da poboljša svoje ekonomijsko stanje. Zadruga će n. pr. poduzimati radnje, koje će se podieliti među njezine članove — radnike raznovrstnih zanata, i tako će naši radnici i mali obrtnici istodobno sudjelovati i kao poduzetnici. Olakotit će svojim članovima nabavu sirovina, prodaju njihovih proizvoda, nabavu jestiva i ostalih za život nužnih stvari uz jeftinu cijenu. Postarat će se da u granicama društvenih sredstava priteče u pomoć radnicima, koji bi bez svoje krvine ostali bez zarade. Isto tako u slučajev nemoći i nesposobnosti za rad. Radnicima će se držati shodna predavanja vrhu važnih radničkih pitanja i t. d. Za uživanja svih ovih prava i povlastica dužan je svaki redoviti član plaćati samo i krunu mjesečno. Potanje o svrsi i djelovanju ove radničke zadruge, koja će se što skorije osnovati, može se čitati u „pravilniku“, koji je već potvrđen od Namjesništva i koji će se ovih dana raspačavati, netom bude tiskan.

Vrieme i mjesto, u kojem će se održavati utemeljiteljna skupština, bit će oglaseno u ovoj novini.

† Simo Matavulj.

Baš kad nam je u sriedu ulazio već gotov list u stroj, saznasmo za pusti glas, da je istog podneva u Beogradu nenadno izpuatio svoju plemenitu dušu dobri i ugledni naš sugradjanin Simo Matavulj. Ta se je viest duboko dojmila, pače je kosula svakoga, koji je Simu iz bližega poznao, a razužila je na osobit način

Drniš.

(Drniška okolica). Od kada postoji rijeka Čikola postoji i na njoj gaz, zvan „Gulinuša“. Seljani okolnih sela, kao i sela Miljevačka sa šest svojih sela su 2500 duša i maldane cela obćina Prominska sa šest hiljada duša, jedino tim gazom mogu preći za Šibenik i u druga onostrana sela. Svi ti biednici morali su često i uvijek odkad su ovamo naseljeni, a sada i još češće i višim brojem, otkad je u Šibeniku ustanovljeno okružno sudište, moraju tim gazom gaziti, jer mosta tamo nigda ter nigda, na veliko čudo domaćega i inostranoga svijeta!

A kakav je taj gaz? Valja li, sretni putniče, kad dodješ gazu, stati pa se prekriziti i tri puta i preporučiti se Bogu i njegovim svetcima, te omjeriti dobro, e da te bujica manite i mutne Čikule ne zanesu u svoj vrt, i te tebe i živinčad tvoje, natovareno sa živežom za tvoju sirotinčad, ne poduši, jer moraš i po viš pasa u vodu gaziti i to većim dielom godine i po groznom ledu i ljutoj zimi, a tako ti biva i na odlasku i povratku.

A šta biva s putnikom tada, kad za zimskih i jesenskih kišnih vremena grozna Čikola još groznijom postane te ne smije ni gledati na nju, a kamo li zagaziti u nju? Valja mu izdangubiti četiri-pet dana a kadkad i više, ako se želi živ kući povratiti, te trudan, mokar i bos, gladan i žalostan, zaokolišiti preko Drniša i povratiti se trošnoj potlehušici, gdje su ga u strahu za njegov život vjerna žena i ljubljena dječica izčekavali, pribijajući se, da ga voda nije od njih za u vieke odnijela! Tako je to kod nas! Ej, ti stari patniče, dobrihri seljace, samo trpi i pati, dok se visoka gospoda od vlade na što nakane i tebe i patnje se tvoje sje, te skrpaju komad mostića, da jadan glave ne gubiš i bolest ne dobivaš, kupajuć se na ledenoj i groznoj zimi u zamuljenoj Čikoli, kad vršiš tvoje dužnosti, odazivljući se kraljskom zakonu koji te preda se zove, osim šesaset drugih životnih tvojih potreba koje te viš za bielim Šibenikom i sa onostranim selima.

Ovu živu činjenicu, ovu dugotrajnu borbu siromašnoga naroda sa manitom Čikalom upravljanje ponovno i na dušu stavljamo našim rodoljubnim obćinama Drniša i Promine i našemu zemaljskom odboru u Zadru, ne bi li se u jednom ganulu na ove dugotrajne seljanske patnje, barem ovom liepom prigodom jubilarinoga goda Njegova Veličanstva našega kralja, kako on i sam želi, da se ovaj njegov nastajući god proslavi jedino humanitarnim ustanovama i gradnjama — te se medju se dogovorili, pak nam, komad mostića — makar drvena — izhodili na gazu „Gulinuša“ na riječici Čikoli, e da dalje biedni prolaznici ne stradaju životom i imetkom svojim, kako se je to, na žalost, događalo a i danas se događa! Ta, već bi i vrijeme bilo, da ti jadi prestanu!

Seljani.

Viesti.

Na znanje vinogradarima. Uporučuju se vinogradari obćine šibenske da će se dne 30. ožujka o. g. početi sa grijanjem (stratificiranjem) loza u obćinskom grijalištu. Prijave za primanje loza u grijalište imaju se prikazati od 16. ožujka napred sve do 21. ožujka u obćinskom uredu gdje mogu oni, koji žele svoje loze stratificirati, dobiti istodobno i potrebiti broj škrinja, te potrebitu mahovinu i ugljen. Stranke moraju da do dneva 30. ožujka donesu škrinje sa navrnutim lozama u obć. grijalište kod klaonice. Preko toga roka donešene loze ne će se niti mogu primati više. Škrinje se moraju poslije nego li su loze presadjene u razsadnik povratiti obćinskoj upravi. Svaki koji primi škrinju, položit će za nju 4 krune jamčevine, koje će se pri povratku škrinje stranci povratiti. Za svaku škrinju u koju stane 600—700 navrnutih loza, treba 7 kg mahovine i 4 kg ugljena, koje stvari stranke će primiti u obćinskom uredu uz cennu, za koju je ove stvari obćina nabavila. Za mahovinu i ugljen neka svak donese sobom potrebitu vrecu.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna u Šibeniku prenela je jučer svoj ured na prvi pod kuće Prebanda u glavnoj ulici sućelice dućanu g. I. Grimiana. Toliko na znanje njeziom članovima i drugim zanimanicima. Ure poslovanja: u jutro od 10-12, popodne od 4-5.

Opera. U mjestnom kazalištu u četvrtak počinje proljetna sezona s Donizetti-jevom operom „La Favorita“. Osim te davati će se još Rossinijev „Seviljski brijač“ i Verdijev „Ernani“. Hoće li prednožeti biti sretno ruke ne znamo, jer se još uvijek drži nekako tajinstveno pred obćinstvom glede pjevačkih sila i zborova. Samo da ne bude kakavogod krparija.

Šime Mileta pok. Krste. Jutros nakon kratke teške bolesti umro je ovaj radišni težak u 66. oji godini. Osjećao je živo za hrvatstvo. — Pokoj mu vječni, a obitelji naše iskreno saučeeće.

Zubar Dr. Kulinsky doći će, kako javlja, u Šibenik dne 9. ov. mj. u ponedjeljak, a utarak počet će već ordinirati u kući br. 51 ulice Sv. Ivana u jutro od 9 do podne, a po podne od 3 — 6 sati.

Oni, koji misle grijati loze u obć. grijalištu mogu pripraviti svoje navrtke od 23 do 30. ovog mjeseca.

Ratno brodovlje. Od nekoliko dana nalazi se u našoj luci odio torpiljarka, jedna oklopnjaka i ratni brod „Pelikan“. Torpiljarke izvadaju izvan luke vježbe u pucanju u niksna na moru.

Nek se uvaži: Pometnjom slugara članak „Kotarske gospodar. zadruge i pokraj. poljodj. vieće“ prekinut je, gdje nije išlo, pa za to moleći cijen. čitaoc, da izvine tu nehotičnu pogrešku. donosimo evo ovdje nastavak:

prepora. Dakle nek prije pokrajinsko poljodj. vieće započne svoju djelatnost, pak nek bude tad čvrsto uvjeren, da će se u svakom kotaru naći požrtvornih rodoljuba, koji će se okupiti oko kotarskih gospodarskih zadruga, te ko neodvisna tiela snažno poduprijeti rad vieća. Dok nasuprot samo vieće bude mrivo, ko što je danas, te vas svoj rad ograničilo na izdavanje svog organa, stalno je da svoj upliv ne može proširiti na nikoga, a najmanje na kotarske gospodarske zadruge, koje traže pomoć vieća.

I mi na žalost opažamo, ko što dobro opaža i gosp. pisac, da se naše gospodarsko vieće prama vladinu radu nalazi u potpunom pasivitetu, dočim bi moralo okupiti oko sebe sve iskusnije i naprednije gospodare. A za što se to ne učini? Jesu li tome krivi gospodari ili netko drugi?

Nije izpravna misao pisca: „činovnik, a to je prirodna pojava, ma koliko god bio marljiv i sposoban, ipak prečesto zuri u svoj zeleni pisaci stol te riedko da kadikod uzgome diči oči do prozora“. Mi mislimo da vieće nema baš toliko posla, ako nije za zaukopljenim prevadanjem spisa za namještništvo, i ne vjerujemo da činovnik ili tajnik vieća u ovoliko vremena što vieće postoji nije imao vremena da se zaleti po kotarima, da razvidi i propita se za rad obstojećih zadruga, manjkavosti da popuni, a gdje zadruga nema da ih osnuje.

Zaludu nam je govoriti o potrebi jedne homogene i jedinstvene organizacije, ako se za istu ništa stvarna ne počne raditi i to sa strane vieća.

Osnova na kojoj danas vieće počiva, zdrava je i ne treba da ono ostavi svoju bazu, a osloni se na onu zakona 27. 4. 1902 (D. Z. L. B. 91) jer ovo je osnov za ustrojene drugih zadruga, a u prvom redu kotarskih družica poljodjelaca, koje nemaju ništa zajedničkoga sa današnjim kotarskim gospodarskim zadrugama.

Kad bi se pako htjelo vieće staviti na ovu bazu, tad bi valjalo na istu svesti i sasma promieniti zakon 1886. te i gospodarske kotarske zadruge preustrojiti, stvorivši novi zakon.

Neka dakle vieće i na današnjoj bazi započne svoj rad, a gosp. pisac nek bude uvjeren, da će nastojanje njegovo poduprijeti svi naši izkusniji i napredniji gospodari, kao i svaki rodoljub, jer im na srdcu leži prosvjetni i materijalni napredak našega puka. Promjene mogu se izvesti u svako doba, a još lakše onda, kad je rad na zdravu temelju započet.

Iz Šepurine primamo: Ante Antić Poluš samo čuda stvara, bez poleta duše, bez umnoga dara, sa tri krune troška, četrest filira „Priobčeno“ na lističu figurira; alaj će se baniti, što ga operuša! — pošteniaku — znajte — poštena je duša, ne treba imena, ime mu se kaže, jer što piše, ne potvara, niti laže. Osude su facta — poroci se ne da, tužba samo vapi i u nebo gleda. ne bi l' Bogo — kô pravadni sudac — dao, da bi zlobu, pošteniak nadvladao. Markovski

U svrhe obrtničke bio je u Zadru prof. Apich, dodieljen odsjeku ministarstva trgovine za unapredjenje obrta. Prosledio je za Split, gdje će se baviti o osnovi za uporabu električne sile u korist obrta. Svratiti će se po svoj prilici u Pucišće i Korčulu, gdje se kamearstvo liepo razvija, pa će se preko Bosne povratiti u Beč. Hoće li bar zaviriti u Šibenik!

Saviz istarskog sabora. Po vjestima iz Beča sabor imao bi se sazvati iduće nedjelje. Zasadjanje da će biti kratko, a u njemu da će se razpravljati o sporazumu glede reforme pokrajinskog izbornog reda.

Iz „Hrvat. Sokola“ u Tiesnome pišu nam: U zadnju nedjelju poklada imali smo u dvorani sokolskog večeru, koja je krasno izpala. Dvorana je bila divno urešena, kao još nikada. Kroz vrijeme večere udarao je mjestni tamburaški zbor, a poslije su zaredale nazdravice; prvu je izgovorio starješina Orada, izičući obširno slavnu pobjedu u Hrvatskoj uz burno klicanje „Živjeli“ itd., a i ostale su se odnosile na milu nam braću Hrvate preko Velebita. Neopisivo veselje teklo je kroz sve to vrijeme u bratskoj slozi i ljubavi, te braća sokolovi digoše u triumfu starješinu i noseše ga okolo uz burno klicanje i mahanje sa zastavom. Izmjenično digoše i ostale članove sadašnje uprave. Vrieme je letom proletjelo, da nam je tu i jutro osvanulo, te uz srdačne pozdrave otiđosmo na počinak. Ištu večer sakupismo svotu, koja bijaše određena kao osnov glavnice u svrhu nabave sokolskog barjaka. Naručena su nova odjela. Vježbe su redovito započele, te ako ovako utrajemo u slozi, ljubavi i radu nadamo se sretnom uspjehu. Ako smo u početku bili zaostali, sad smo odvažno koraknuli napred, a nadamo se i još bolje jer nova uprava se žrtvuje.

Marko Vušković u Zagrebu. Na 3. o. m. stigao je iz Würzburga u Zagreb Marko Vušković da sudjeluje svečanim predstavama (Theatre parče) dne 5. 6. ožujka. Pjevati će Amonassa. O mladom ovom umjetniku, učniku profesora Gänßbachera na bečkom konverzatoriju, čitaju se uvijek najpovoljnije kritike. Svagda se naglasuje izvrsna njegova škola i krasan glas. Prigodom jedne tounće s poznatim impesijerom Max Burgom u najznatnijim njemačkim gradovima osobito se iziče Vušković kao jedan od najboljih interpreta „Wotana“ u Wagnerovoj „Walkire“. „Predstavnik Wotana g. Vušković izvrstan je kao baritonista. Njegova visoka, snažna pojava reprezentirala je zgodno boga gromovnika, čiju je dvočitnu narav vrlo uspješno, izvrstno prikazivao. Uz jasan izgovor i velik glasovni materijal uspjeli su mu osobito česti recitativi nečekivano dobro i bez ikakvog malaksanja.“

„Schlesische Zeitung“ sudi ovako: „Još znatiji bio je Dalmatinc Vušković kao Wotan. Pjevao je i igrao sjajno u smislu majstora (Wagnera) dobrim shvaćanjem materije i plemenštinom tona.“ U glazbenoj drami „Tiefland“ od d'Albera pjevao je Sebastian. „Würzburger General-Anzeiger“ piše o toj partiji sljedeće: Najzaokruženju izvedbu donio nam je ove večeri Marko Vušković, koji je brutalno narav Sebastianu potrebnom jasnoćom iztaknuo, a da nije prekoračio granice, čega se držati baš nije uvijek lahko“. O istoj ulozi piše „Volksblatt“: „G. Vušković pristao je izvrstno u ulogu čovjeka-gospodara Sebastian, te ju je izveo sjajnim glasom i neodoljivom igrom. O Nelusku (Afrikanka) čitamo: „Od svih solista sinoćnje predstave more se prije svega Marko Vušković naglasiti, za čiju kadkad prebujnu umjetničku narav partija Neluska vrlo dobro leži. Bila je to u svakom pogledu uspjela izvedba, koja nam je dozvolila, da uživamo u krasnom materijalu, kojim pjevač raspolaže, i koja je u podpunju mjeri zaslužila odobravanje, kojim ju je obćinstvo nagradilo. Ovaj čas doznajemo da je Marko Vušković u Zagrebu postigao pravi trijumf i veliko oduševljenje u ulozi Amonassa u Verdijev operi „Aida“, davanju za Strossmayerov spomenik. Svojim je glasom sve uzhitio. Poslije predstave pred kazalištem oduševljeno je obćinstvo razpoglo konje i umjetnika devezlo do hotela. Od srca čestitamo!

Sanatorij u Zagrebu d. d. Pod ovim imenom konstituiralo se je dne 29. veljače o. g. u dvorani zagrebačkog „Trgovačkog Doma“ dioničko društvo sa zadaćom da u Zagrebu ustroji sanatorij. Ovo će poduzeće udovoljiti jednoj od najprihvatljivijih zdravstvenih i kulturnih potreba ciele domovine, osobito za imućnije slojeve pućanstva, koji su sada, ako nemogu kod težkih bolesti odlučiti da se smjeste u kojoj od naših javnih bolnica, pristijeni da podju u inozemstvo. Glavnoj skupštini predsjedao g. prof. Miroslav Kulmer. Sanatorij je zasnovan predhodno sa 20 soba, te je namijenjen svake vrste bolestnicima izuzev zarazne bolesti i umobolne. Imat će značaj elegantnog penzionata, sve će sobe i ine prostorije biti aseptički uređene. Dvie dvorane za operacije sa potrebnim uzgrednim prostorijama stojeći će u svakom doba dana i noći pripravne na uporabu, uz to će razna fizikalna i ina liečilišta pomagala prama današnjim zahtjevima znanositi stajati na raspoložbu. Bolesnicima će pristojati slobodan izbor liečnika. Za ravnatelja zadržavskog opredijeljen je g. dr. Roko Joković kr. kot. i kupalištni liečnik u Cirkvenici, poznat i u Zagrebu kao vrstna liečnička sila, i koji je oko osnutka sanatorija stekao puno zaslug.

Dalmatinska izložba u Münchenu. Ova mjesec uredit će se u Münchenu dalmatinska izložba, kojom će se predočiti kućna industrija i obrt Dalmacije.

Hrvati u južnoj Americi. U gradu Rosario de Santa Fee u republici Argentini ustrojilo se je udruženje naših zemljaka pod imenom: „Društvo izsejenih Jugoslavena za matersku rječ“. Društvo kani izdavati jedan hrvatski list, te se odnosne predradnje sada dovršavaju. Na čelu toga pokreta stoje rodoljubna braća Martinolić iz Dalmacije. S veseljem pozdravit ćemo jedan dobre uređeni hrvatski list, koji će nas izvješćivati o odnosajima Hrvata u južnoj Americi.

Slavensko-romanski block u carevinskom vieću. Od početka proraćunskih razprava u odboru car. vieća, nastoji se složiti sve nenjamake članove carevinskog vieća na sporazuman rad u narodnom pitanju, te u pitanju škole i pravosuđa. Kako se sa češke strane izjavljuju, već su pregovori prilično napredovali. Savezu njemačkih liberalnih stranaka sa kršćanskim socijalima misli se usprot staviti slavensko-romanski block, kome bi su pridružili i nenjamčki socijal-demokrati, te bi taj block u proraćunskom odboru od 52 glasa imao 28. Svrha bi ovog saveza bila, da se slavenski i romanski narodi osjeguraju za svoje interese kod glasanja i u narodnim težnjama u parlamentu.

Stössel pomilovan. Ruski Car je pomilovao Stössela na 1 godinu laganog zatvora u tvrdjavi i dozvolio mu da pridržati odlikovanja i mirovinu.

Do časa kad nam je list morao u stroj, nismo primili nikakove brzojavke.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovornir urednik Josip Drezga

URARIJA I ZLATARIJA
EUGENA PETTOELLA
U ŠIBENIKU
(Glavna ulica br. 128)
Bogato opskrbljene
preporučuju se P. N. Obćinstvu.
Cene umjerene.

Hrvati i Hrvatice!
kupujte marke
DRUŽBE
Sv.
Ćirila i Metoda
za Jstru

IVAN RUDE
Šibenik — Glavna ulica
preporuča P. n. obćinstvu svoj veliki izbor ilustriranih razglednica i svoju bogato opskrbljenu papirnicu sa svim pisarničkim predmetima.
Prodavaju se *školske knjige* i *raznovrstni koledari*.
Veliko skladište igraćaka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote, Najliepši izbor parfumerija itd. itd. Cene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospeješnošću.

